

Ikke- voldsprincipper

Indledning til en drøftelse af
emnet i Det danske Kvækercenter

1962

Ikke- voldsprincipper

Indledning til en drøftelse af
emnet i Det danske Kvækercenter

1962

Ikke-voldsprincipperne er en metode til behandling af konflikter. De søger en løsning ved at begrænse konfliktstoffet til det mindst mulige og finde løsninger på de problemer, der danner grundlaget for konflikten. De ikke-voldelige principper skulle således være særligt velegnede til at behandle konflikter mellem grupper, der står i et indbyrdes afhængighedsforhold og derfor vil have fordel af hinandens velfærd.

Med den voksende erkendelse af hele menneskeheds gensidige afhængighed og det sidste halve århundredes forsøg på at nærme sig et verdensfællesskab skulle brugen af ikke-voldelige principper spille en stigende rolle ved behandling af konflikter landene imellem.

Inden for vort eget land har former for ikke-voldelig adfærd allerede længe været en naturlig handlemåde i konflik-

ter mellem forskellige interessegrupper, som f. eks. mellem arbejdere og arbejdsgivere eller mellem de enkelte politiske retninger. De politiske partier vælges imidlertid på et så stærkt sammensat program, at den førte politik på enkeltområder ikke behøver at svare til vælgermassernes ønsker. Adskillige eksempler fra de sidste 30 års verdenshistorie viser, at man under en demokratisk samfundsordning godt kan komme ud i tilstande, som er i modstrid med demokratiets grundlæggende ideer. Meget kan derfor tyde på, at de hidtil anvendte demokratiske, politiske virkemidler, såsom brug af stemmeret og ytringsfrihed, i visse tilfælde bør suppleres med andre ikke-voldelige metoder til påvirkning af landets styre.

De rent konkrete ikke-voldelige virkemidler vil være afhængige af den enkelte konflikts natur. Der er derfor gjort et forsøg på at opstille nogle generelle retningslinier, ud fra hvilke man så i den enkelte situation kan tilrettelægge sin handlemåde. De opstillede regler gør langt fra krav på fuldstændighed. De bygger på erfaringer gjort af grupper, der som part i en konflikt på forhånd har afstået fra brug af voldelige midler. Der kan nævnes en mængde eksempler,

f. eks. fra negrenes kamp mod racediskriminationen. Men de mest omfattende erfaringer er dog høstet i Indien under Gandhis lederskab.

Reglerne er opstillet under forudsætning af, at man selv er part i konflikten, og at det er ens stræben i så høj grad som muligt at skabe og bevare et fællesskab med modparten.

Det grundlæggende princip

Man bør i konflikter handle på en måde, som er egnet til alsidigt og vedvarende at nedsætte anvendelsen af vold til det mindst mulige.

Vold avler vold. Det er en kendt sag, at vold i sig selv skaber nye konflikter og således vil øge modsætningsforholdet mellem parterne. Ved personligt at afstå fra voldsanvendelse undgår man selv at bidrage til denne kædereaktion. Men en passiv holdning løser ikke problemerne og kan meget vel virke provokerende. Man bør i sin handlemåde i lige så høj grad tilstræbe, at heller ikke modparten griber til vold.

Fire regler for de indledende skridt

1. Man må undersøge og overveje alle kendsgjerninger vedrørende konflikten.

Løsningen af en konflikt bør altid indledes med en undersøgelse, der blandt andet har til opgave at finde ind til, hvad der i virkeligheden er sket og at bortskære alle de usaglige og uvedkommende problemer, der ofte avles af et modsætningsforhold. I sine analyser må man gøre alt for at se sagen fra begge sider, hvilket kan kræve en ikke ringe psykologisk, sociologisk og historisk sagkundskab, da det er nødvendigt at sætte sig ind i hele modpartens baggrund og ikke kun i de interesser, der vedrører konflikten.

2. Alle berørte parter skal så sandfærdigt som muligt oplyses om alle kendsgerninger vedrørende konflikten.

Man må have mod til at se kendsgerningerne i øjnene og i sine udtalelser holde sig så tæt op ad sandheden som overhovedet muligt. I den udstrækning, man kan tale om en objektiv sandhed, er det klart, at denne må være fælles for begge parter og følgelig være det grundlag, hvorpå konflikten skal løses. Det vil derfor være selvmodsigende at tilbageholde resultaterne af sine undersøgelser. Ofte vil det tage sig ud som en taktisk dumhed lige fra starten at lægge kortene åbent på bordet. Men det, man

tilstræber, er ikke en sejr for sine synspunkter, men udelukkende en retfærdig løsning.

3. Man bør altid være åben for forhandling.

Uanset hvilken fase konflikten befinder sig i, vil man i hovedsagen kun gennem forhandlinger kunne finde frem til en gensidig accepteret løsning, som er det sikreste udgangspunkt for et varigt fællesskab.

4. Man må være villig til at indgå kompromis.

Man kan aldrig på forhånd være sikker på at have ret, for det første er der muligheder for at tage fejl, og for det andet kan modparten tilføre sagen nye momenter. Man må derfor være forberedt på, at det, man først anså som en rimelig løsning, kan ændre sig.

Tre regler for den direkte aktion

1. Man bør nøje overveje enhver handling og ethvert standpunkt med en stadig vågen selvkritik.

Når man går over til de mere aktive ikke-voldelige modstandsformer, vil man sjældent kunne undgå at skærpe modsæt-

ningsforholdet og i mange tilfælde skade sig selv og modparten. Man bør derfor være sikker i sin sag, før man tager et sådant skridt. Her vil man kunne drage nytte af at rådføre sig med udenforstående, der bedre vil være i stand til at betragte spørgsmålet, ikke som en konflikt, hvori man vil tabe eller vinde, men blot som et problem, der skal løses.

2. Midlerne skal være i overensstemmelse med målet.

Da det ikke er hensigten at tvinge modstanderen, men at overbevise ham, bør modstandsformerne have en så snæver forbindelse med konfliktstoffet som overhovedet muligt, således at det pres, som modparten udsættes for, udelukkende er en -følge af hans uønskede handlemåde. Ens modstand bør derfor ene og alene være rettet mod de handlinger og tilstande, man modsætter sig, hvorved yderligere opnås, at modstanden holdes inden for rammen af den eksisterende konflikt.

3. Kampen må have et positivt indhold.

Man må fremsætte konstruktive forslag til løsning af de problemer, der ligger til grund for konflikten og handle i

overensstemmelse med disse. Herved får modstanden karakter af mere at være en kamp *for* noget end en kamp *imod* noget.

Rent midlertidigt vil det ofte være nødvendigt for deltagerne i en ikke-voldelig aktion at påtage sig et omfattende socialt arbejde for at mildne de skader, som konflikten har påført medlemmer af éns egen og modpartens gruppe.

Fire regler for éns forhold til modparten.

1. Ret kampen mod sagen, ikke mod personen.

Herved vil éns modstand mindst muligt bryde samhørsfølelsen med modparten. Bagvaskelse, ydmygelse og latterliggørelse af modparten må aldrig finde sted.

2. Man skal benytte enhver lejlighed til at møde modstanderen personligt og vise ham den samme tillid, som man viser medlemmerne i sin egen gruppe.

Den personlige kontakt er nødvendig for at kunne overbevise modstanderen om, at det, man ønsker, er en retfærdig løsning og ikke en gengældelse. I samme grad som voldshandlinger forudsætter et kontaktbrud, vil en stadig personlig kon-

takt mellem parterne hæmme muligheden for, at disse griber til vold. Man bør i sm tanke og holdning stadig fastholde, at modparten er et jævnyrdigt medmenneske.

3. Udnyt ikke svagheder hos modstanderen.

Da man tilstræber en gensidig accepteret løsning, må ens modpart ikke indvillige i en ordning, hovedsagelig som følge af et pres.

4. Man må sørge for, at modstanderen ikke taber ansigt.

Ved afslutningen af modstanden gælder det om at sikre de bedste betingelser for et varigt samarbejde. Man må derfor undlade at hovere, men bestræbe sig på at anerkende, at modparten ligefuldt har haft del i konflikstens løsning.

Tre regler for forholdet i ens egen gruppe

1. Modstands formerne bør ikke være anderledes, end at alle gruppens medlemmer kan godkende dem.

Det er vigtigt, at man ikke glemmer fællesskabet i ens egen gruppe. Udadtil bør man kunne handle og udtale sig på alles vegne.

2. Alle deltagerne i en aktion bør være medansvarlige for dennes udformning og enige i dens endelige form.

Dette vil medføre et indgående oplysningsarbejde og en stærk organisering. Det er nødvendigt, at alle deltagerne i de mere direkte aktioner er helt inde i problemstillingerne og kan give aktionerne deres fulde tilslutning, da den enkelte ofte vil blive udsat for et meget stærkt pres.

3. Den enkelte må være villig til at tage den fulde konsekvens af sit standpunkt.

Dette kan indebære en betydelig risiko for liv og ejendom.

Afsluttende bemærkning

Hvorledes de ikke-voldelige principper føres ud i livet, vil det være for omfattende at komme ind på her, da metoderne er så nært forbundne med den givne situation. Men netop i denne stadige tilpasning ligger en fængslende og værdig udfordring.

De nedennævnte bøger bringer værdifulde eksempler og analyser af ikke-voldelige modstandsformer.

Axel Martin Jensen, 1962.

Litteratur

Galtung, Johan: Forsvar uten militærvesen. Folkereising mot krig, Oslo 1955, 112 sider. - Et forsøg på at aflede en ikke-voldelig holdning ud fra en rent demokratisk tankegang og en gennemgang og diskussion af konkrete ikke-voldelige metoders muligheder i den nuværende situation.

Galtung, Johan og Arne Næss: Gandhis politiske etikk. Johan Grundt Tanum, Oslo 1955, 320 sider. — En indgående analyse og diskussion af Gandhis politiske metoder og deres forbindelse med hans etiske grundlag.

Lindberg, Niels, Gammelgård Jacobsen og Karl Ehrlich: Kamp uden våben. Munksgaard, København 1937, 216 sider. - En gennemgang af en række eksempler på våbenløs modstand i en økonomisk-historisk belysning.

Næss, Arne: Gandhi og atomalderen. Universitetsforlaget, Oslo 1960, 104 sider. — En inspirerende og let læselig fremstilling af baggrunden for Gandhis politik.

Yderligere eksemplarer af pjecen kan fås ved henvendelse til: Det danske Kvækercenter, Vendersgade 29⁴, København K.

Genudgivet julen 2012 af Det danske Fredsakademi.
Scannet og forsøg på opretholdelse af original sideom-
brydning ved redaktør Holger Terp